

Keyvan Shahbazi: 'Mijn vaderhart breekt als ik zie dat mijn kinderen anders benaderd worden vanwege hun naam' P22

Opinie & Debat

Meer opinie? Lees het **Opinieblog** op Volkskrant.nl

Gifkippen

COLUMN IN TERSCHUUR EN LUNTEREN

Waarom vrijwilligers de boerenstallen boenen

Een omelet van dertig ton staat op het erf van Marja en Wim te garen in de herfstzon. Een zeecontainer eierstruif, klaar voor destructie. Kun je beginnen over voedselschaarste in de wereld, zegt Wim, maar laat maar. Beter beginnen we over de dertig vrijwilligers, 'ze bleven maar komen, overal vandaan!' die Marja en Wim helpen met het ruimen van de eieren.

Hun 18,5 duizend hennen zijn nog steeds besmet. De fipronil is alweer verdwenen uit de media-industrie, die zelf plofkippens produceert, maar het gif zit nog in de beesten, de eieren, de stallen en de boeren. Die denken nergens anders aan. Dat ze 'naïef' zijn, volgens de Voedsel- en Warenautoriteit, die eerst een tip over fipronil liet lopen, vervolgens iedereen (mij ook) de stuipen op het lijf joeg met reeksen nummertjes van gif-eieren, dat weer nuanceerde ('niet gevaarlijk voor de volksgezondheid') - het zit ze ongelooflijk dwars. Maar vooral zijn ze uitgeput.

Marja en Wim moeten naar een fipronilgehalte van 0,005 milligram per kilo ei maximaal, en het werk om daar te komen houdt niet op. Niemand weet hoe fipronil verdwijnt. Elke week stallen boenen in de hoop dat het beter wordt. Elke week de eieren naar de stort, alsof het chemisch afval is. Elke week de monsters leveren en hopen op 'goede waarden'.

'Financieel ben je leeg, mentaal ben je leeg', zegt Marja. Iedereen die vindt dat boeren zeuren omdat ze toch allemaal miljonairs zijn moet eens met Wim en Marja praten. Ze hebben de eerste claim al liggen, van een eierhandelaar. De 'productaansprakelijkheidsverzekering' vergoedt niets 'omdat niemand aan onze eieren is doodgegaan'. Ze zijn bij 0,019. Marja zegt: 'Het wordt nu nijpend.'

Maar laten we het over de vrijwilligers hebben. De eerste kwam zelfgebakken taarten brengen voor het moreel. Daarna ging het snel. Een paar zitten nog met een biertje rond een kunststof tuintafel in de schuur, alsof het feest is. Jan heeft een caravan op de camping hierachter: 'als het nodig is dan help ik wel.' Gonny heeft een melkveebedrijf aan de andere kant van de weg, 'ik begrijp de eenzaamheid.'

Marja en Wim de Vries zijn bio-boeren; rond hun boerderij kaken 'de dames' oneindig in een weiland. Dat uitgerekend zij gif lieten spuiten in de stallen - de schaamte staat op Marja's gezicht. De website is maar even offline gehaald, en het bord met 'bio' aan de weg staat tijdelijk in de schuur. 'Ik voel me net een op drift geslagen schip.'

30 ton eierstruif in een container.

Marja en Wim, bio-boeren.

Vrijwilligers boenen de stallen van Jan.

Ze gooiden achthonderd-duizend eieren weg. Het kostte ze drie ton. 'Ons pensioen', zegt Marja

bloedluis - wás dat niet te mooi om waar te zijn? 'Zelfs de universiteit in Wageningen is er ingetuind', zegt Marja, 'en die hebben gestudeerd.' Daar zijn de stallen voor proefdieren drie keer ontsmet door de jongens van ChickFriend, na onderzoek door 'medici', zei een woordvoerder in *De Gelderlander*. 'Daaruit kwam dat er in principe niets op tegen was om het middel te gebruiken.'

De universiteit gebruikt z'n gifkippen nu voor onderzoek. Wim en Marja weigeren hun hennen te vergassen en produceren dus maar door, hopen op een 'lage waarde'. Ze gooiden achthonderdduizend eieren weg. Het kostte ze drie ton tot nu. 'Ons pensioen', zegt Marja. 'We kunnen straks opnieuw beginnen.'

'We lopen de wei in, 'de dames' achter ons aan. Ik vraag waarom ze de kippen niet vergassen, zoals anderen doen. Marja zegt: 'God heeft een verbod met de mens en de dieren.' Wim: 'Geloven is mooi als alles goed gaat.' Marja: 'Nu voel je hoe moeilijk dat is.'

Amechtig proberen de boeren hun reputatie op te vijzelen. Het is Wereld Eiday vandaag, en kippenboerinnen die zichzelf 'mmmEggies' noemen delen gratis eieren uit namens de stichting Blij met een Ei. Ook is er de actie 'Boenen bij de boeren', geleid door de gemeenten hier in de kippenbelt. Op zoek naar vrijwilligers die eieren ruimen en stallen uitmesten - zo hoog is de nood.

Boeren praten niet graag, maar Marja helpt me op weg naar de jonge (35) Jan de Koning in Lunteren, die bezweet mest staat te scheppen in zijn van stof vergeven stallen, en een miljoen eieren heeft 'afgevoerd'. Nog steeds niet schoon. Elke dag stof en zweet, maar vandaag geholpen door vrijwilligers onder wie de jongens van de mbo-opleiding 'medewerker pluimveehouderij'. Praktijkdocent Elton van Ginkel schept mee. 'Hier zien de jongens wat wanhoop is. En maar werken. En maar werken.'

Boer Jan staat even stil, leunt op zijn schep en veegt zijn voorhoofd droog. 'Ik blijf redelijk nuchter', zegt hij. 'Je kunt maar beter aan het werk wezen. Dan hoef je niet na te denken.'

Vanavond komt familie helpen. Het is nog lang niet klaar.

Toine Heijmans
t.heijmans@volkskrant.nl

COMMENTAAR

V

Oostenrijk en de EU

Als antwoord op de zorgen van de kiezers moet de EU een samenhangend migratiebeleid ontwikkelen.

Sebastian Kurz heeft de parlementsverkiezingen in Oostenrijk gewonnen op basis van twee beloften: vernieuwing van de vastgeroeste Oostenrijkse verhoudingen en een streng migratiebeleid.

Wat het eerste betreft doet Kurz denken aan de Franse president Macron in zijn strijd tegen het sociaal-economische establishment. Kurz houdt terecht het 'Proporz-systeem' van politieke en economische belangenverstrengeling verantwoordelijk voor stagnatie en werkloosheid in Oostenrijk.

Als minister van Buitenlandse Zaken eiste Kurz het afsluiten van de 'Balkanroute', waarlangs migranten van Griekenland naar Oostenrijk en verder naar Duitsland trokken. Daarnaast stelde Kurz, die ook minister van integratie was, een boerkverbod in.

Populisten bepalen nog steeds de politieke agenda

Tijdens de verkiezingscampagne zette Kurz zich af tegen zijn sociaal-democratische regeringspartner SPÖ en wist hij de rechts-populistische FPÖ enigszins de wind uit de zeilen te nemen. De Oostenrijkse kiezers rekenen zo af met de *alleingang* van de Duitse bondskanselier Merkel tijdens de vluchtelingencrisis van 2015. Of de ÖVP en de FPÖ in staat zijn een coalitie te vormen, moet nog blijken. Vanzelf zal het zeker niet gaan, omdat de FPÖ zijn huid duur zal verkopen. FPÖ-partijleider Strache is een politieke veteraan, vergeleken met de onervaren Kurz.

Vast staat wel dat de Oostenrijkse politiek wat betreft vluchtelingen, migranten en moslims een heel eind is opgeschoven in nationalistische richting. Na de opkomst van Alternative für Deutschland bewijst Oostenrijk dat het rechts-populisme, dat deze zomer door velen opgelucht ten grave werd gedragen, nog steeds de politieke agenda bepaalt. Daar kan ook Brussel niet omheen.

Net zo min als buurlanden Polen en Hongarije zal Oostenrijk zich van de Europese Unie afkeren. Maar de EU zal wel een antwoord moeten formuleren op de zorg van veel kiezers dat Europa machteloos staat tegenover migratiestromen. Dat antwoord zal moeten bestaan uit een combinatie van effectieve grensbewaking, terugsturen van illegalen, nauwe economische samenwerking met Afrika, opvang van vluchtelingen in de regio en selectieve toelating van gekwalificeerde arbeidsmigranten.

Hans Wansink

STEKEL

Ach gossie

Wanneer gebeurde het voor het laatst dat Nederland ontroerd raakte door de komst van twee vluchtelingen voor het Syrische oorlogsgeweld? En hoopte dat hier ze door rust, goede voeding en liefdevolle opvang snel aansterken? En dat de bestuurder die dit organiseert, zegt: 'We kijken ook uit naar locaties voor een groter opvangcentrum in Nederland', zonder een AZC-Nee pro-test te hoeven vrezen?

Toch gebeurde dat gisteren. Het gaat hier wel om twee tiggertjes van een jaar oud uit een verwoeste dierentuin in Aleppo, die arriveerden op Schiphol en in elk geval de komende twee jaar gevestigd zijn in het Friese opvangcentrum Felida. Een collectief ach gossie gaat op in het land. Door gaans kun je op deze planeet beter mens dan dier zijn. Maar niet altijd.
Philippe Remarque